

Kirkegaarde i Nordamerika

Af Professor H. K. Paludan

»Mindet lader som ingen Ting,
er dog et lønligt Kildespring«.

N. F. S. Grundtvig.

De efterladte søger Kirkegården — ikke for at blive mindet om Dødens nedbrydende og tilintetgørende Magt — men for at mindes dem, der hviler her i Troen paa den oprejsende Kraft, som brød Dødens Magt. Opstandelsessaabet skal lyse over Gravene — derfor skal der lyse en Livets Fred over Kirkegården — Fred for mine Tanker, der her skal paavirkes af alt, hvad der er stort og skønt her-nede: lunende og skærmende Bepantning, Fuglesang og smukke Blomster.

Vi ved alle af Erfaring, hvor let det falder os at standse og blotte vort Hoved, naar vi en Sommerdag passerer forbi en af vore sønderjydske Soldatergrave — vi genkalder os Kampen, hvor de faldt, for at vi kunde leve frit — de blev lagt til Hvile paa Kampens Plads i den Jord, de stred for, — slet saa let er det ikke at komme i Stemning paa Kirkegården, hvor Menneskene i vore Dage af samfundsokonomiske Grunde maaler Jorden saa snævert ud, at det ofte er vanskeligt at møde den levende Natur for bare Monumenter. — Netop derfor er Havearkitektens mildnende og regulerende Opgave saa meget mere paakrævet — og hvor er det interessant at opleve de forskellige Maader, Opgaven løses paa efter Land og Folk, By eller Land og navnlig efter Religion.

Jeg kom i 1926 paa en Studierejse gennem U. S. A., og naar man færdes hastigt og kun har nogle faa Dage i *New York* med dens infernalske Spektakel over een (Sporvogne), under een (Undergrundsbanen) og paa Gaden, saa trænger man til et Fredens Fristed, som helt uanet aabner sig med opslaaede Portaler og Orgelbrus paa Hjørnet af Broadway og Wallstreet, hvor man

Fig. 127.
Den gamle Kirkegaard
ved Trinity church,
New York.

har undset sig ved at sløjfe den her fra gammel Tid liggende *Trinity church*, der nu lille og beskeden i Forhold til de mægtige Skyskrabere, som truer med at klemme den sammen, minder om Tiden, der hastigt rinder, og om det, som fast bestaar, med følgende Indskrift paa en Søjle ved Indgangen: Her er Guds Hus og Himlens Bolig. Her i Læ af disse gamle Mure hviler *New Yorks* første Indbyggere, hvis Navne staar indristede i Gravstenene, der ligger i Græsset paa den gamle Kirkegaard tæt ind til Kirken (se Fig. 127).

Det er klart, at *Manhattan* og de højt og tæt bebyggede Bydele ikke senere har kunnet skaffe Plads til Kirkegaarde, som man har maattet henlægge til Byens Periferi. I *Brooklyn* ligger saaledes den meget store »*Greenwood cemetery*« paa stærkt couperet Terræn, der er udlagt som land-

Fig. 128.
Greenwood cemetery.
Gravmæle og
Cornus florida-Buske.

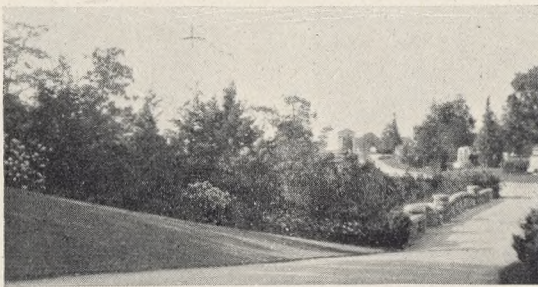

Fig. 129, 130 og 131.
Partier fra
Forest hill cemetery.

skabeligt Anlæg. Det passer egentligt daarligt til Linjebegravelserne, hvor den første Række Grave i en ny Afdeling kendetegnes ved en lang Jorddryg svarende til Jordforøgelsen, da det er for kostbart at køre Jorden bort — snart bliver Ryggen til en Vold, men først, naar hele Afdelingen er færdig belagt fra Ende til anden, er hele Arealet blevet hævet en Kistehøjde. Det gør et nedslaaende Indtryk at se, at kun ganske enkelte Grave er smykkede med en Blomst, medens de fleste ligger upasjede hen, indtil hele Arealet tilsidst planeres og tilsaas med det forsonende Græs. Afstandene er for store og det daglige Arbejde for de Paarørende for krævende, til at de fleste kan naa at se til deres Kæres Grave, et typisk Tegn paa Storbyens fortravlede Jag.

Anderledes med de Velhavendes Grave, der ligger nænsomt spredt ud over det græsklædte, smukt couperede Terræn — som oftest et kostbart og stateligt Mindesmærke paa Familiegraven (se Fig. 128), af og til ogsaa mindre Sten for de enkelte Familienmedlemmer, desuden et enkelt Karaktertræ, der gerne er meget smukt, fordi det fra Plantningen har faaet Plads til at udvikle sig harmonisk. Iøvrigt er det mest bemærkelsesværdige, at der tilsyneladende ingen Begrænsning er af de enkelte Grave, selv om Kirkegaarden selvfølgelig har dem indmaalte og registrerede; det giver den Besøgende et storslaaet Helhedsindtryk af stor landskabelig Skønhed med gode Udsigtsmuligheder over det bølgende Terræn. Kirkegaarden slaar Græsset med Motorgræsslaamaskiner, ellers passer det øvrige sig selv og danner en harmonisk Helhed, gennemskaaret af brede, godt fundamenterede Veje til Automobilkørsel, medens smalle, slyngede Stier forsynede med Blomsternavne fører den Besøgende rundt paa Kirkegaarden og op til de smukke Udsigtspunkter, men ingen Hække og intet Gitter mellem Gravene, ligesom der ses meget faa Stedsegrønne. En mæg-

tig Paulownia i fuldt Flor motiverer en Gangskæring, medens knudrede, gamle Ege skærmer Gravmælerne. »Greenwood cemetery« er særlig kendt for sine mange *Cornus florida* (se Fig. 128), hvis Blomster først paa Sommeren er forsynede med store hvide Højblade, der vifter for Vinden; saa maa alle Brooklyns Beboere trodse den lange Vej til Kirkegaarden for at opleve »Dogwood sunday« og faar saa samtidig Lejlighed til at se til Gravene.

Et Ligtog kommer kørende i ret stærk Fart op til Kapellet, det forsvinder derinde, og efter ca. 20 Minutters Forløb er Begravelsesceremonien til Ende, Kisten bringes atter ud paa Vognen, der kører den direkte til Graven, der er smykket med Gran. Den blaa, rektangulære Kiste stilles ind paa et Baand, der er anbragt i et Stativ over Graven. En Præst uden Ornat eller Hovedbedækning læser Begravelsesritualet og trykker paa en Knap, som udløser det rullende Baand, der ganske langsomt sænker Kisten i Graven.

Som Greenwood cemetery saaledes de andre store Kirkegaarde i U. S. A. efter Mønster af den første, der i 1831 blev anlagt i romantisk Stil, den landskabeligt set meget smukke »Forest hill cemetery« (se Fig. 129-31) udenfor *Boston* indesluttende en stor Sø, langs hvis Bredder Mindesmærkerne er smukt placerede i Græsset i det naturligt bølgede Terræn. »Spring grove« Kirkegaarden udenfor *Cincinnati* i Ohio anses i U. S. A. for at være den mest karakteristiske landskabelige Kirkegaard (anlagt 1845).

Den 31. Maj er »Memorial day« til Minde om de i Krigene faldne Soldater. De store, pompøse Mindesmærker inde i Byerne smykkes med Foraarets nationale Farver — Kornblomster, røde Valmuer og Margeritter — og de efterladte besøger Gravene paa Kirkegaarden, sjældent medbringende Blomster, der er for dyre, som oftest et Silke-Union Jack, der plantes paa Graven (se Fig. 132); underligt at se for os

Fig. 132.
Grave smykket med
Union Jack paa
War memorial day.

Fig. 133.
Soldaterkirkegaarden
i Arlington.

Fig. 134.
Ceremoniplads ved
Den ukendte Soldats
Grav i Arlington.

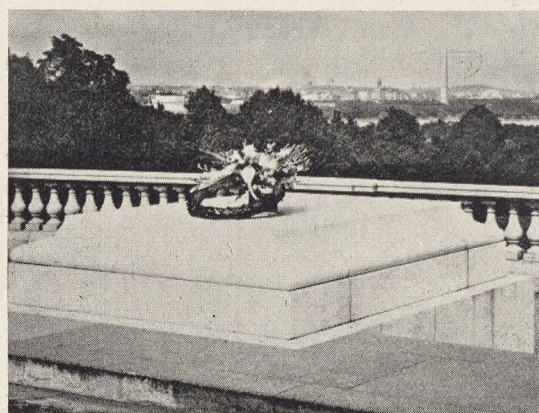

Fig. 135.
Sarkofagen for
Den ukendte Soldat.
Arlington.

Fig. 136.
Blomstersmykning
af Monument
til Memorial day.

Fig. 137.
Fra en Landsby-
kirkegaard
i Canada.

Fig. 138.
Ogsaa i Nordamerika
kan findes
forsømte Grave.

Fig. 139.
Utilltalende Forsøg
paa at begrænse
Gravstederne
ved Hjælp af
Betonkanter.

Skandinaver, der ikke kan tænke os vort nationale Samlingsmærke flagrende Dag og Nat, ret hurtigt snavset og jordslaaet, indtil det mere skænder end smykker Graven.

Kommer man til *Washington*, søger man ud til den kendte *Arlington Soldaterkirkegaard* ved Potomacfloden (se Fig. 133). Her laa allerede før den første Verdenskrig 16,000 amerikanske Soldater begravede, hvortil nu kommer den anden Verdenkrigs nye Tusinder. Højt hævet paa en Katafalk hviler her Amerikas ukendte Soldat (se Fig. 135), bevogtet af en 6 Fod høj Soldat, der taktfast vandrer frem og tilbage. I Tilknytning hertil er der bygget en mægtig amphiteatralisk Mødeplads, der kan rumme 8000 Mennesker (se Fig. 134). Herfra er der en storslaaet Udsigt ud over Floden og de store Græssletter, hvor hver Soldat har sin hvide Sten med Navn og Aarstal — enkelte skyggegivende Træer — ellers intet — af en betagende Helhedsvirkning af Højhed og Fred.

U. S. A. er trofast mod sine døde; det ses af de stolte Mindesmærker — *Washingtonobelisken*, *Lincolnmonumentet*, *General Grants Rytterstatue* og *Domkirken St. Peter og Paul* i St. Albans, bygget af Nationen paa Højderne udenfor Washington som et Pantheon for Amerikas store Mænd — gennem Fredens Dør kommer man ind i *Bethlehem-Kapellet*, hvor Præsident *Wilson*, den første Verdenskrigs store Idealist, hviler. Atter har U. S. A. Tusinder af sine bedste Sønner hvilende paa Europas Slagmarker, alle lige i Døden, mindede med et enkelt Kors paa endeløse Græssletter, men de gav ikke deres Liv forgæves — de vandt med *Franklin Roosevelt* i Spidsen Retfærdighedens og Frihedens Sejr ogsaa for os — derfor er det ogsaa os danske en Hjertesag at ære deres Minde.